

Energiearmoede, inflatie en de diaconie

We hebben te maken met een ongeken­de stijging van de energie­prijzen en daarmee van onze energierekening. Stijgingen van enkele honderden euro's per maand zijn geen uitzondering. Verder zijn de prijzen van basislevensbehoef­ten flink gestegen door de forse inflatie. Dit alles heeft grote gevolgen, allereerst voor mensen met lage inkomens. Die kwamen al moeilijk rond. In toenemende mate komen ook middeninkomens in de knel, omdat ze hun begroting niet meer rond krijgen. De verwachting is dat de armoede in Nederland snel zal toenemen. Wat kunnen diaconieën in deze situatie doen?

Realistisch

Het is goed om realistisch te zijn. Het probleem van de torenhoge energie­prijzen is groot en complex en de oplossing ervan ligt niet binnen het bereik van kerken. Wat kerken plaatselijk kunnen doen, verzacht de situatie van mensen in armoede, maar lost deze vaak niet op. Ook zal de inzet van kerken veelal niet direct bijdragen aan een duurzame oplossing van het energievraagstuk. Daar is veel meer voor nodig. Maar dit betekent niet dat kerken helemaal niets kunnen betekenen voor mensen die knel zitten. Geldzorgen leveren veel stress op. Het kan dan fijn zijn wanneer er iemand naast je staat en met je meedenkt. Een stuk persoonlijke aandacht en betrokkenheid maakt dan veel verschil.

Hoge drempel

Kranten en nieuws­sites staan vol met schrijnende verhalen van mensen die het nu al financieel niet meer redden, laat staan als we straks een koude winter krijgen. Toch krijgen we op dit moment in ons contact met kerken nog geen signalen dat diaconieën een toename van hulpvragen ervaren. We krijgen ook geen vragen over wat de huidige situatie betekent voor diaconieën.

Het kan natuurlijk zijn dat er echt weinig financiële zorgen zijn in jouw gemeente. Wat een zegen is dat dan! En wat een geweldige kans om tot zegen te zijn. Zoek dan manieren hoe je in jullie omgeving hier handen en voeten aan kunt geven. Zo loopt in diverse plaatsen de actie 'Geef warmte door'. Kerken zamelen samen geld in om te herverdelen onder mensen die in de knel komen met de energierekening. Op onze website vind je hier meer informatie over [1].

Er kan ook een andere reden zijn dat er nog geen signalen doorkomen. Regelmatig hoor ik diaconen verzuchten 'hadden ze maar eerder bij ons aangeklopt'. Misschien herken je dat wel. De drempel naar de diaconie is hoog en mensen wachten vaak (te) lang voor ze om hulp durven vragen. Uit schaamte of omdat ze bang zijn dat ze met de billen bloot moeten. Of gewoon omdat jouw financiële situatie erg persoonlijk is. Daarnaast weten mensen vaak niet goed wat er precies gebeurt als zij aankloppen bij de diaconie. Kortom, er zijn allerlei redenen waarom mensen een hoge drempel ervaren. Het feit dat er nog geen mensen bij je aankloppen, hoeft dus niet te betekenen dat er geen zorgen zijn!

Zichtbaar

Je kunt als diaconie zelf het nodige doen om die hoge drempel te verlagen. Ben je als diaconie voldoende zichtbaar? Weten mensen hoe ze contact kunnen opnemen en met welk soort vragen ze bij de diaconie terecht kunnen? Maak ook duidelijk hoe het proces van steunverlening verloopt. Uit welke stappen bestaat het? Wie is erbij betrokken? Welke informatie is er nodig en waarom? Hoe wordt de privacy gewaarborgd? Door het verstrekken van deze informatie, verlaag je de drempel voor het vragen van hulp [2].

Situatie in beeld

Probeer daarnaast beeld te krijgen van de situatie in jullie gemeente. Doe bijvoorbeeld een kleine anonieme peiling waarin mensen kunnen aangeven of ze het redden of dat ze financieel in de gevarenzone zitten. En of ze andere mensen kennen die financieel door het ijs zakken. Met de uitkomsten van zo'n peiling krijg je meer beeld bij de urgentie en omvang van eventuele problemen.

Bespreek het onderwerp ook regelmatig in diaconievergadering en met kerkenraadsleden en andere bezoekers in jullie gemeente. Ook zij kunnen immers signalen opvangen. In de brochure Yes ik ben diaken deel 2 vind je tips rond het signaleren van financiële zorgen en het bespreekbaar maken ervan [3].

Werk aan bewustwording

Minima zijn gewend om te besparen. Er is nu een extra groep die dat niet gewend is, maar die dat wel (snel) moet leren. Goed overzicht is de eerste stap in het grip krijgen op de nieuwe situatie. Stimuleer daarom tot het krijgen van goed overzicht in de financiële situatie. Biedt aan dat je daarbij kunt helpen als daar behoefte aan is. Wijs daarnaast op websites van het NIBUD of op www.geldfit.nl. Daar vind je veel informatie en praktische tips.

Stimuleer mensen ook om op tijd hulp te vragen als ze het zelf niet redden. Hoe eerder er aan de bel wordt getrokken, hoe meer er geregeld kan worden; denk aan het maken van betalingsafspraken e.d. Schulden zijn duur, dus waar mogelijk schulden voorkomen.

Geven van ondersteuning

Richt je bij het geven van ondersteuning niet in de eerste plaats op de energierekening, maar vooral op de andere eerste levensbehoeften. Voorkom dat er ook op andere vlakken schulden ontstaan. Denk aan de huur of hypotheek, de zorgverzekering en natuurlijk brood op de plank. Let daarnaast ook op kosten rond schoolgaande kinderen. Nu de scholen weer beginnen, kan extra hulp hard nodig zijn. Niet iedereen lukt het om zomaar de kosten rond de aanschaf van schoolspullen zoals een laptop, vervoer naar school of sportlessen te betalen. Als diaconie kun je hierin concreet bijspringen.

Lokaal

De oplossingen voor de torenhoge energienota's zullen vooral uit een andere hoek moeten komen. Zorg wel dat je goed op de hoogte bent van de mogelijkheden van ondersteuning die de burgerlijke gemeente en de landelijke overheden bieden. Zorg verder voor goede afstemming met andere kerken en organisaties in je woonplaats. Via een diaconaal platform kan bijvoorbeeld kennis worden gedeeld en kunnen daarnaast signalen uit de samenleving worden verzameld en besproken met de burgerlijke overheid.

Buffers

De extra maatregelen van de overheid gaan volgend jaar pas in. Dit jaar is er geen ruimte meer voor een impuls in de koopkracht. Voor een forse groep mensen levert dat enorme problemen op. Hun nood is hoog! Veel diaconieën hebben een buffer voor het geval de nood aan de man is. Dit zou een goed moment kunnen zijn om die buffers aan te spreken, daar zijn ze tenslotte voor bedoeld.

Ideeën, aanvullingen, verbeteringen? Laat het me gerust weten!

Derk Jan Poel /Adviseur diaconaat bij Kerkpunt
derkjan.poel@kerkpunt.nl

- [1] www.kerkpunt.nl/veel-gestelde-vragen-over-energiecompensatie
- [2] www.kerkpunt.nl/stappenplan-steunverlening
- [3] www.kerkpunt.nl/signaleren-van-noden